

مفهوم اقدام پژوهی یا پژوهش در عمل

- **عمل یا اقدام**، محور اساسی در این نوع تحقیق است، یعنی شخص یا افراد، عمل خود را در حین کار و فعالیت مورد پژوهش قرار می دهند. در این روش **هم پژوهشگر درگیر موضوع پژوهش است و هم موضوع پژوهش مربوط به عمل فعلی پژوهشگر است.**
- در این پژوهش پژوهندگان تلاش می کنند وضعیت نامطلوب یا نامعین موجود را به وضعیت مطلوب یا معین تغییر دهند. هدف از این کار **بهبودی امور و اثربخش کردن آن** است.
- در پژوهش عمل، موضوع های تحقیق همه **ملموس و عینی و مربوط به فعالیت های روزمره** است.
- پس ایجاد **تغییر در وضعیت موجود** هدف عمده در این تحقیق است.

اقدام پژوهی چیست؟

- این پژوهش راه حل های مناسب برای مشکلات را جستجو می کند.
- محقق قدم به قدم، ضمن ایجاد تحول در محیط کار یا منطقه تحت پوشش خود، به اطلاعات و یافته هایی دست پیدا می کند.
- In practical research teacher and principals help each other by working collaboratively. Working with colleagues helps teachers and principals in their professional developement.

هدف از اقدام به پژوهش در عمل

- هدف از اقدام به پژوهش در عمل توسط معلمان **بهبودی فرایند یاددهی-یادگیری و حل مسائل موجود در کلاس درس و مدرسه است.**
- در روش پژوهش در عمل، **معلم هم پژوهشگر است و هم استفاده کننده از نتایج پژوهش.**
- از جمله شرایط اقدام به چنین پژوهشی در درجه نخست **وجود تعهد و علاقه در معلمان است، معلمانی که همواره در پی بهسازی و اثربخش کردن آموزش و پرورش هستند.**
- در پژوهش عملی در کلاس درس معلم و مدیر به همدیگر کمک و تشریک مساعی می کنند و همکاران با مشارکت و همکاری خود به معلم و مدیر برای رشد حرفه ای شان کمک می کنند.
- بنابراین پژوهش عملی **فرایند یاددهی- یادگیری کلاس معلم را به عنوان پژوهشگر اصلاح و بهبود می بخشد.**

• Teacher as researcher Improving Teaching and Learning

ویژگیهای اقدام پژوهی:

- 1) پژوهشی مشارکتی است.
- فرد یا افراد اقدام پژوه با یاری همکاران و سایر پرسنل و نیز افراد جامعه یا سایر ادارات و نهادهای دولتی و غیر دولتی اقدام به پژوهش می کنند.
- در حالی که در پژوهش های مرسوم و دانشگاهی مسئله مورد تحقیق ضرورتاً مسئله خود محقق نیست بلکه محقق به عنوان فردی حرفه ای وارد جریان تحقیق می شود.

• (2) تاکید بر عمل دارد:

- در این پژوهش تاکید بر این است که **عمل شخص در محیط کار مورد بررسی قرار گیرد یا اقدامی در محیط کاری صورت گیرد که منجر به اصلاح و یا تغییر وضعیت شود.** بنابراین مطالعه توصیفی برای تعیین علل وضع موجود، یا عوامل موثر بر آن، پژوهش در مورد تاریخ آموزش و پرورش یک منطقه یا تاثیر وضع اقتصادی خانواده ها در پیشرفت تحصیلی فرزندان آنان، یا عوامل موثر در افت تحصیلی دانش آموزان هیچکدام اقدام پژوهی محسوب نمی شود. زیرا نتیجه این نوع پژوهش به طور مستقیم و بلافاصله در بهبود وضعیت ارائه خدمات و اجتماع تاثیر نخواهد داشت.
- ولی راه هایی برای بهبود املا یک پژوهش عمل است.

• (3) خود ارزیاب است:

- تغییرهایی که در فرآیند پژوهش صورت می گیرد یعنی چگونگی پیشرفت کار و حتی نتیجه تغییر و اصلاح موقتی، همواره توسط **خود پژوهشگران یا افراد درگیر در پژوهش** مورد ارزیابی قرار می گیرد. خود آنان ارزیابی می کنند تا موثر بودن یا موثر نبودن آن را در یابند.

• 4) مبتهی بر ارزش های درونی افراد است:

- افراد درگیر در این پژوهش در برابر موضوع پژوهش نوعی احساس درونی و تعلق خاطر دارند. آنچه افراد را به سوی این نوع تحقیق سوق می‌دهد نوعی احساس تعهد و نیاز به ایجاد تغییر و تحول در محیط کار خود و اجتماع است. بنابراین تا فرد یا پرسنل چنین میل و احساسی نداشته باشند چندان راغب برای انجام این پژوهش نخواهند بود.

• (5) ساده است:

- چون هدف از این کار **حل مسائل و مشکلات موجود در محیط کار** **می باشد بنابراین حالتی ساده دارد** و بدون توجه به مراتب تحقیقاتی معمول روند ساده تری را طی می کند و محقق فردی است که می خواهد وظیفه شغلی و اجتماعی خود را به بهترین وجه انجام دهد.
- بعنوان نمونه کارمندی که برای بهبود وضع محیط کاری خود اقدام به بررسی و پژوهش می کند، کار او دور از پیچیدگی های اداری و سازمانی است.

• (6) روشی تحقیق ساده:

- این روش پیچیدگی های برخی روشهای تحقیق علمی را ندارد. هم چنان که می دانید در روش های تحقیق مرسوم و علمی، مراحل تحقیق ویژه ای را باید طی کرد که هر مرحله مستلزم داشتن مهارت های خاص آماری یا روش تحقیق است. مثل تعیین متغیرها، نمونه آماری، روش های تجزیه و تحلیل آماری، تعریف های عملیاتی و جز این ها.

- اما اقدام پژوهی در مقایسه با پژوهش های علمی، **انعطاف پذیرتر است. به همین علت محقق مجبور نیست خطی مستقیم را پیش گیرد و تا آخر ادامه دهد. بلکه به تناسب پیشرفت کار و در حین کار، می تواند تجدید نظر کرده و اقدام های پیش بینی نشده ای انجام دهد.**

• (7) تعمیم پذیری یافته ها ضروری نیست:

- گرچه در این روش نیز تلاش بر این است تا ضمن حل مسئله‌های گوناگون **بر دانش خود و دیگران بیفزائیم**، اما مانند پژوهش‌های دانشگاهی **تعمیم پذیر بودن یا نبودن** این روش چندان مورد نظر نیست، چرا که هدف حل مسئله در موقعیتی خاص و توسط شخص یا افراد خاص است. طرفداران پژوهش عمل استدلالشان این است که **هدف ما از پژوهش در عمل حل یا کاهش مسائل علمی و روزمره است و چندان دغدغه روش‌های تحقیق مرسوم را نداریم.**

• (8) نگاهی از درون است:

• اقدام پژوه از درون محیط کاری و اداری خود به مسائل می نگرد و هدفش حل مسائل درونی و فعلی خودش است. بنابراین مسائل خارج از محیط کار زمانی برایشان مهم است که به نحوی در مسائل درونی آنان موثر باشد.

• در حالی که در پژوهش های علمی و دانشگاهی نگاه از بیرون به درون است. یعنی مسئله یک سازمان و یا کلاس درس و غیره ضرورتاً مسئله پژوهشگر نیست، ولی ممکن است پژوهشگر حرفه ای به علل گوناگون از جمله سفارش کار به وی، اجرای پژوهشی را بپذیرد.

• بنابراین در چنین تحقیقاتی منظور از محقق کسی است که تحقیق می کند، اعم از اینکه در امر تحقیقات علمی متخصص باشد یا نباشد.

- 9- پژوهشی شخصی است.
- محور اساسی پژوهش در عمل را **ضمیر من** یا **ما** تشکیل می دهد. پژوهنده عمل همواره از خود می پسند **چگونه می توانم عمل خود را اصلاح کنم؟** بنابراین موضوعی که به من و ما در محیط کار ارتباط نداشته باشد، موضوع پژوهش در عمل نخواهد بود

• 10- غیررسمی است.

• چون هدف از این کار حل مسائل کاری است و در بسیاری موارد مسائل شغلی حالت ویژه و خاص دارد بنابراین کار به صورت غیررسمی و بدون توجه به مراتب گوناگون رسمی و دیوانسالاری انجام می گیرد. کار پژوهنده عمل مانند کار مددکار اجتماعی است یا مشاور است. همچنان که این دو می کوشند با مشارکت فعال و غیررسمی مشکلات افراد را حل کنند و یا آن را کاهش دهند، پژوهشگر عمل گرا نیز تلاش می کند به راه های گوناگون و اغلب غیررسمی مشکلات را کاهش دهد. در حقیقت پژوهنده عمل تسهیل کننده کار است.

• مثال: معلمی که در روستا برای بهبود وضع کلاس درس خود اقدام به بررسی و پژوهش می کند، کار او عملی غیررسمی و دور از پیچیدگی های اداری و سازمانی است.